

Ludmila
Ulitkaia
A fost
doar
ciumă

Traducere din rusă de
GABRIELA RUSSO

HUMANITAS
fiction

Am scris scenariul *Ciuma* când aveam patruzeci și cinci de ani. Voiam să mă prezint cu el la cursul lui Valeri Frid. Nu m-a acceptat la curs, mi-a spus că am tot ce-mi trebuie pentru un scenarist și n-are ce să mă mai învețe. Au trecut treizeci și doi de ani, și iată că subiectul a căpătat o nouă actualitate.

1988–2020

Prin pustiul răscolit de viscol trece un tren de marfă luminând cu farurile vârtejurile de zăpadă. Se târâie leneș, îndelung. Lasă în urma lui orașul înecat în nămeți și se pierde în pâcla de zăpadă.

Clădirea lungă fără etaje, aflată în afara orașului, e înzăpezită, de un alb imaculat. La câteva ferestre se vede o lumină tulbure. Nu se distinge numele firmei acoperite cu un strat subțire de gheață.

În boxa paznicului o tătăroaică bătrână stă lângă soba de tuci, are pe cap o basma care-i acoperă fruntea și o broboadă mare pe deasupra. Taie cu un cuțitaș bucățele de carne uscată, le bagă-n gura fără dinți și le molfăie. Privirea îi e fixă, absentă.

Rudolf Ivanovici Maier stă așezat într-o cameră bine izolată. Are costum de protecție, mască și mănuși. Nu i se vede fața. Cu ajutorul unui ac lung însămânțează o cultură de bacterii în vase Petri. Flacăra spirtierei tremură la fiecare mișcare. Are gesturi ritmice, de magician.

Pe masa din fața bătrânei telefonul sună insistent. Nu se grăbește să ridice receptorul.

— Ho, ho, diavole, ce țipi, ce urlă așa? bombăne bătrâna.

Telefonul sună în continuare. Bătrâna ridică receptorul.

— Aici *Lablatorul!* E noapte, e noapte, îți zic! De ce țipi așa? Nu-i nimeni. Nu știi să scriu, nu. E Maier! Așteaptă, îndată. Așteaptă, îți zic!

Bătrâna merge până la capătul coridorului, bate la ușa din fund, strigă:

— Maier! La telefon! Te caută Moscova! Vino!

Împinge ușa. E încuiată. Bate iar la ușa, strigă:

— Maier! Vino! Te caută șefu', e înfuriat!

Maier pune deoparte acul, stă nemișcat, fără să scoată o vorbă. Bătăile în ușa îl enervează.

— Acum! Acum!

Din cauza măștii vocea sună înăbușit. I se mișcă puțin masca, i se desprinde cureaua care o ține strâns sub bărbie.

Bătrâna îl aude, se duce la telefon și strigă tare în receptor:

— Așteaptă, îți zic!

Maier își scoate în vestiarul de decontaminare mănușile, masca și costumul protector împotriva ciumei, șterge ceva și dă fuga la telefon.

— Scuzați-mă, eram în camera izolată. Da, da, fac experiențe noaptea... Nu sunt gata, Vsevolod Aleksandrovici. Da, da, în principiu. Absolut sigur. Îmi trebuie însă o lună jumătate-două. Da, o lună jumătate... Nu sunt pregătit pentru raport... Dacă așa puneți pro-

blema... Cred că e prea devreme să prezint raportul. Îmi declin orice răspundere. Da, da, la revedere.

Pune enervat receptorul în furcă. Bătrâna îl privește cu atenție:

— La mine țipă, la tine țipă. Diavol în carne și oase, șefu' ăsta supărat. Hai, mănâncă!

Îi întinde o bucățică de carne în vârful cuțitului. Maier își mișcă mâna în semn de refuz.

— Nu, mulțumesc, Galia, îi zice, luând mașinal bucățica de carne.

O mestecă.

— Du-te să te culci! Du-te acasă! La ce mai stai aici?

Nu s-a luminat încă de ziuă, fereastra e întunecată. Soneria sună discret. O femeie tânără aprinde lampa de la capul patului, se scoală fără să facă zgomot și se duce la ușă. În cameră e un copil care doarme.

Rudolf Maier a venit să-și vadă amanta, Anna Anatolievna. Rămâne îmbrăcat cu șuba plină de zăpadă, își scoate doar căciula.

— S-a întâmplat ceva? întrebă Anna clipind speriată.

Rudolf își descheie șuba.

— Nimic deosebit. În noaptea asta m-au chemat la Moscova. Să dau raportul în fața comisiei. Treaba nu-i încă terminată. O tâmpenie. Dar nu vor s-audă. N-ai cu cine vorbi, mort-copt trebuie să mă duc. Plec, Aniuta. Am venit să te anunț.

— Chiar acum?

— Diseară. Am întrerupt experiența. Mai am câte ceva de făcut la ea.

— Mașa cu cine rămâne?

— Am aranjat cu Savelova. Stă cu ea o săptămână.

— Cum o duce?

— La fel ca înainte. Stă-n fotoliu cu ochii-n gol...

Ania își trece palma pe obrazul lui Rudolf, îl mângâie pe frunte.

— Ce-ar fi să mergi cu mine la Moscova? Ce zici? Trei zile? o întreabă Rudolf.

— Cum adică? Acum? îl întreabă surprinsă Ania.

Un cap cârlionțat apare deasupra marginii pătuțului, chipul fetiței se luminează la vederea lui Rudolf, i se suie pe genunchi.

— S-a trezit micuța noastră Krosia, da, s-a trezit, nu-i așa? (Rudolf o mângâie pe cap.) N-ai decât să te-nțelegi cu Maria Afanasievna, să aibă grijă de Krosia, să stea noaptea cu ea, și noi o luăm din loc.

— Așa, dintr-odată? Nu pot. E vacanță, dar, ce să vezi, sunt de gardă la școală, un fel de...

— Învoiește-te, mut-o pentru o altă dată, inventează ceva...

— O să încerc, Rudia, doar știi cât de mult îmi doresc...

— Trimite-mi o telegramă la hotelul Moskva, vin să te aștept la gară, da?

*

În cușetă sunt patru persoane. Rudolf Ivanovici stă cu șuba pe umeri lângă ușă; lângă el, în dreptul măsuței, stă un bărbat solid, cu mutra țeapănă, puțin strâmbă și teșită; vizavi de el, o femeie frumoasă, cu cozile strânse sus, în creștetul capului: e fardată, elegantă, își aranjează mâncarea pe măsuță. În fața lui Rudolf stă un tânăr, aduce întru câtva cu un flăcău de la țară, e dezghețat și guraliv.

— Așa, acum e cu totul altceva! zice femeia. Îmi place ca totul să fie aranjat frumos, să arate bine. În ziua de azi nimeni nu mai știe cum să aranjeze masa, mie îmi place ca fiecare lucru să fie așezat la locul lui – furculițele, lingurile, farfuriile, șervețelele...

Admiră încântată salamul tăiat în bucăți egale și feliile de pâine așezate ordonat.

Bărbatul cu Fața Turtită o urmărește cu interes. Tânărul continuă tema discuției începută de ceva vreme:

— Așa că i-am trimis o scrisoare, Ludmila Ignatievna, și acum aștept să văd dacă-mi răspunde sau nu. Nu glumesc, e academician! Ai noștri de la Institutul de Agronomie... A tunat și i-a adunat – nici un ajutor de la ei, nimic...

— Luați de mâncăți, hai! le propune Ludmila Ignatievna.

Bărbatul cu Fața Turtită ia un sandviș. Tânărul, trăn-cănind întruna, întinde și el mâna.

— Am hotărât de capul meu, pe riscul meu. Le-am luat la mine în magazie și am început să le educ, să le-nvăț încetinel cu frigul. Sunt la a treia generație. Le-am

făcut rezistente la frig. Prezint eu un referat, toți mă iau în râs. Când văd asta, scriu o scrisoare. Unde? Direct la Academie. Nu trec nici două săptămâni, și primesc invitația. Nu suflu o vorbă, îmi iau concediu și uite-mă plecat. Așa-i în familia mea, dacă se hotărăște ceva, nimeni nu bate în retragere...

Rudolf își scutură umerii înfrigorat. Tânărul i se adresează:

— Scuzați-mă, cu ce vă ocupați?

— Eu? Sunt medic.

— Asta-i grozav, e chiar grozav. Înseamnă că înțelegeți ideea venită din biologie că însușirile moștenite sunt influențate în bine de educație...

— Ăăă, trage de timp Rudolf. Vezi dumneata, eu sunt microbiolog, mă tem că obiectul cercetărilor mele se supune altor legi.

— Alte legi? Care? se inflamează Tânărul. Noi toți trăim după una și aceeași lege, legea marxist-leninistă!

— Luați de mâncăți, mâncăți! zice cuconița ca o mamă grijulie.

— Fără doar și poate, n-am nici un dubiu, acceptă cu un aer serios Rudolf. Numai că microbii mei nu știu de legea asta.

— În epoca noastră toți trebuie s-o cunoască! continuă cu vehemență flăcăul. Anul trecut în februarie temperatura medie la noi a fost de minus 29 de grade. Gâștele mele au suportat gerul foarte bine. Magazia e din placaj, din nimic, adică. Dacă, să zicem, s-ar face experimentul cu bovine, dacă le-ar învăța cu frigul,